

Deze week vertel ik jullie verder over de oprichting van de Partij voor de Dieren. Na onze entree in het parlement deden tal van commentatoren lacherig over het feit dat er nu 'honden en katten' in de Tweede Kamer zouden zitten. Ze verweten ons 'morele superioriteit', en collega politici lieten geen mogelijkheid onbenut om te beweren dat 'wie geen compromissen sluit, geen politiek kan bedrijven'.

Historica Maartje Janse schreef daarover in één van de grootste Nederlandse dagbladen (De Volkskrant) op 6 januari 2007 in het artikel 'Dierenpartij daagt het politieke establishment uit', dat de wijze van politiek bedrijven van de Partij voor de Dieren (de zogeheten expressieve stijl) sterk lijkt op de in haar wetenschappelijk onderzoek beschreven negentiende-eeuwse organisaties, 'de afschaffers' genaamd. Deze organisaties, die zich bezig hielden met bijvoorbeeld afschaffing van vivisectie, slavernij of drankmisbruik, of zich richtten op vrouwenrechten, manifesteerden zich op politieke wijze, anders dan filantropische instellingen. De drie belangrijkste manieren om het publiek te overtuigen dat het zich tegen een misstand moest keren, waren de wetenschappelijke aanpak, een beroep doen op moraal en geweten en het opwekken van gevoelens van medelijden en verontwaardiging door gruwelverhalen. Telkens weer werd gewezen op het overstijgend belang dat verschillen op ander vlak overstijgen moest.

'De expressieve politieke stijl van de Partij van de Dieren mag er zijn, en kan grote bijval organiseren, zo leert de geschiedenis,' aldus Maartje Janse. Er zijn mensen die vinden dat de Partij voor de Dieren zich zou diskwalificeren als serieuze speler in het politieke veld door zelfverklaarde morele superioriteit, die blijkt geeft van een ongenueanceerd wereldbeeld – goed tegen kwaad – en een simplistische voorstelling van politiek. 'De voorstelling van (goede) politiek die deze critici impliciet hanteren, beperkt zich tot wat socioloog Frank Parkin "instrumentele politiek" noemt: het spel van onderhandeling dat tot compromissen en nieuwe wetgeving leidt. De "expressieve politiek" wordt verworpen: het uitdrukking geven aan persoonlijke verontwaardiging over misstanden. Maar als er iets is dat de hedendaagse politiek zich na de revolutie van Pim Fortuyn heeft ingeprent, is het dat de instrumentele politiek die de kabinetten van liberalen en sociaal-democraten kenmerkte, de burger van de politiek vervreemdt. In het politieke bestel moet er ruimte zijn voor burgers om uitdrukking te geven aan hun mening en hun gevoelens.'

Ze vervolgt: 'De bewering van Marianne Thieme dat haar partij de opvolger is van de beweging tegen slavernij en voor vrouwenrechten is een politiek statement, dat het toekomstige succes en morele gelijk van de Partij voor de Dieren suggereert. Mijn recente onderzoek naar de Nederlandse bewegingen voor afschaffing van onder meer slavernij en drankmisbruik toont echter daadwerkelijk historische parallellen met het verhaal van de Partij voor de Dieren. Vanaf 1840 organiseerden bezorgde burgers zich in verschillende single-issueorganisaties om hun eis dat er een einde moest komen aan het lijden van slaven, kinderen van dronkaards en Javanen kracht bij te zetten. Vanaf het begin werden de pogingen van de 'afschaffers' belachelijk gemaakt. Wie principieel sterke drank weigerde, om stelling te nemen tegen het maatschappelijke probleem van het drankmisbruik, werd bespot en liep risico zijn maatschappelijke aanzien te verspelen.'

Volgende week deel 2 van de analyse van Maartje Janse. Tot dan!